

Viktiga saker i Molanders bok

Vår kursbok är Bengt Molander, *Vetenskapsfilosofi. En bok om vetenskapen och den vetenskapande människan*, Thales, Stockholm. Det är en läsvärd bok men ni behöver inte plugga in formuleringar eller exempel som förekommer enbart i den boken men ingen annan stans. Däremot skall ni efter avslutad kurs känna till sådant som är allmängods i vetenskapsteoretisk litteratur. Det betyder att det är helt i sin ordning om ni skaffat er kunskaperna från annat håll än i Molanders bok

Till det viktigaste hör följande. Alltsammans tillhör allmänbildningen när det gäller vetenskapligt tänkande. Värt att lägga på minnet, med andra ord. Sidhänvisningarna avser 2 uppl. 1988, tredje tryckningen.

Sid. 40: Skillnaden mellan studieobjektet och konkret material som forskaren arbetar med.

Sid. 41: Det är vetenskaperna själv som skapar sina studieobjekt.

Sid. 48ff: Stora män i vetenskapshistorien:

- Sid. 48: Thales
- Sid. 50: Pythagoras
- Sid. 51: Hippokrates
- Sid. 53: Platon
- Sid. 54 Aristoteles (se äv. sid. 216f) och hans teleologiska förklaringar (sid. 57, se äv. sid. 222)
- Sid. 58 Euklides och hans *Elementa*

Sid. 61: De sju konsterna:

- Trivium: grammatik, retorik, didaktik
- Qvadrivium: aritmetik, geometri, musik, astronomi

Sid. 62: De första universiteten i slutet av 1100-talet och under 1200-talet.

Fler stora män:

- Sid. 64: Kopernikus
- Sid. 65: Kepler
- Sid. 66: Galilei
- Sid. 72: Descartes
- Sid. 74: Newton och *Principia*, 1687

Sid. 90: Fenomenologi

Sid. 90: Behaviorism (se äv. sid. 136, 211f)

Sid. 91: Rationalism

Sid. 91: Empirism

Sid. 91: Berkeley

Sid. 92f: Hume och analysen av orsaksbegreppet

Sid. 93: Naiv realism

Sid. 109: Wittgenstein och begreppet språkspel

Sid. 111: Språkssystem med syntaktiska, semantiska och pragmatiska regler

Sid. 117: Sapir-Whorf-hypotesen

Sid. 119: Definitioner:

- språkbruksdefinitioner:
- stipulativa definitioner
- väsensdefinitioner
- ostensiva definitioner
- operationella definitioner.

Sid. 123: Semantiskt fält

Sid. 126: Pavlov

Sid. 127: Prövbarhet

Sid. 130: Deduktion (se äv sid. 162 om hypotetiskt-deduktiv metod och sid. 163 om deduktivt giltig slutledning)

Sid. 132: Induktion (se äv. sid 150ff)

Sid. 141: Den historisk-kritiska skolan med sin källkritik, Lauritz Weibull (se äv. sidf. 200f)

Sid. 145: Ontologi kontra kunskapsteori

Sid. 147f: Comtes positivism och stadieteorin

Sid. 151: Nödvändiga och tillräckliga villkor

Sid. 153: Lagar och laghypoteser

Sid. 155: Kontrafaktiska villkorssatser

Sid. 157: Förutsägelser (se äv. sid. 205)

Sid. 162: Skilj mellan att upptäcka och att bekräfta

Sid. 164: Duhem/Quine-tesen

Sid. 166ff: Förklaringar (se äv. sid. 221ff)

- Sid. 57: Teleologiska förklaringar (se äv. sid. 222)
- Sid. 166: Deduktivt-nomologisk förklaring, kallas i eng. litteratur *the covering law model*.
- Sid. 169: Probalistisk-statistik förklaring
- Sid. 171: Förklaring genom kontrasterande nödvändiga betingelser
- Sid. 172f: Funktionell förklaring
- Sid. 222: intentional förklaring
- Sid. 170: oberoende och beroende faktorer, bakomliggande faktorer

Sid. 174f: Sanningsteorier:

- Sid. 174f: Korrespondensteorin
- Sid. 174: Koherensteorin
- Sid. 174: Pragmatiska sanningsteorier

Sid. 178: Wienkretsen = den logiska positivismen = den logiska empirismen.

Manifestet "Den vetenskapliga världsuppfattningen", 1929

Sid. 179: Enhetsvetenskap

Sid. 181 ff: Popper och hans kritiska rationalism. Falsifierbarhet. Förbudet mot ad hoc-hypoteser.

Sid 189: Kuhn. Normalvetenskap, paradigm, anomalier, vetenskapliga revolutioner.

Sid. 197: Törnebohms begrepp territorium.

Sid. 202: Historicismen i Tyskland.

Sid. 214: Förklaring (ty. *Erklärung*) kontra förståelse (ty. *Verstehen*) (se äv. sid. 220f)

Sid. 215: Det upprepbara och det unika

Sid. 217: Renässansen, upplysningen, romantiken

Sid. 220: Naturvetenskap kontra

kulturvetenskap (ty. *Geisteswissenschaft*)

Sid. 220: Nomotetiska kontra idiografiska vetenskaper

Sid. 232: Hermeneutik, förförståelse, den hermeneutiska cirkeln

Sid. 240f: Marxism

Sid. 241: Materialism i ontologisk och i kunskapsteoretisk mening

Sid. 244. Habermas och hans tre kunskapsintressen:

- Sid. 245: Det tekniska
- Sid. 245: Det praktiska
- Sid. 245: Det emancipatoriska

Sid. 245: Frankfurtskolan = kritisk teori

Sid. 248: Objektivitet

Sid. 249: Intersubjektiv giltighet (se äv. sid. 160)

Sid. 257: Faktapåståenden kontra värderingar och känslouttryck

Sid. 258ff: Värdeteorier:

- Sid. 258: Värdeobjektivism
- Sid. 258: Värdesubjektivism
- Sid. 259: Värdeemotivistisk teori, kallas ofta värdenihilism. Axel Hägerström.

Sid. 262: Inomvetenskapliga och

utomvetenskapliga normer och värderingar